

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»**

МАСЛАК МАРІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 347.77.043

**ФОРМУВАННЯ СКЛАДОВИХ МЕХАНІЗМУ ВНУТРІШНЬОФІРМОВОГО
ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАСАДАХ ІНТРАПРЕНЕРСТВА**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2017

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі організації виробництва та управління персоналом Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: доктор економічних наук, доцент
Косенко Олександра Петрівна,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
професор кафедри економіки та маркетингу

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Князь Святослав Володимирович,
Національний університет «Львівська політехніка»,
завідувач кафедри підприємництва та екологічної
експертизи товарів Інституту екології,
природоохоронної діяльності та туризму
ім. В. Чорновола

кандидат економічних наук, доцент
Ілляшенко Наталія Сергіївна,
Сумський державний університет,
доцент кафедри маркетингу та управління
інноваційною діяльністю

Захист дисертації відбудеться «05» липня 2017 р. о 15.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.050.02 в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» за адресою: 61002, м. Харків, вул. Кирпичова, 2, корпус У1, ауд. 1001.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» за адресою: 61002, м. Харків, вул. Кирпичова, 2.

Автореферат розісланий «02» червня 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л. С. Стригуль

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Сучасний стан економіки України потребує радикальних змін, у першу чергу – в галузі підвищення інтелектуальної складової розвитку підприємства та досягнення інноваційно орієнтованих конкурентних переваг у більшості сфер промислового виробництва. Інтелектуалізація виробничих процесів та ускладнення систем управління підприємствами потребують адекватного аналізу сутності технологічних продуктів, які є основним ресурсом промислового виробництва. Перспективними є вирішення питань трансферу результатів творчої праці, широкого залучення в сферу матеріального виробництва інтелектуально-інноваційних технологій як особливого виробничого активу сучасного машинобудівного підприємства.

Теоретичним і методичним основам економіки інтелектуально-інноваційної діяльності, зокрема, процесам комерціалізації її результатів, присвячені праці провідних вчених, зокрема: Андрощука Г. О., Асаула О. Н., Багієва Г. Л., Белякової О. В., Віхляєвої С. І., Войтка С. В., Гусаковської Т. О., Дюжева В. Г., Іжевського П. Г., Ілляшенко Н. С., Ілляшенка С. М., Кам'янської О. В., Князя С. В., Ковтуненко К. В., Козика В. В., Косенка А. В., Косенко О. П., Кукоби В. П., Лихолета С. І., Ляшенко О. М., Манойленка О. В., Маслак О. І., Ободця Р. В., Омеляненко В. А., Перерви П. Г., Посохова І. М., Райко Д. В., Савченко О. І., Смирнкової Н. В., Соколової Л. В., Тітова В. О., Шумпетера Й., Федулової Л. І., Яковлева А. І. та ін. Незважаючи на значний внесок науковців у дослідження систематизації інноваційних процесів, багато питань потребують подальшого дослідження. Доцільним є розвиток теоретичних засад управління трансфером технологій на рівні промислового підприємства на основі запровадження внутрішньофірмового технологічного підприємництва (інтрапренерства), визначення кола та функцій суб'єктів господарювання, відповідальних за його здійснення.

Таким чином, актуальність задач з формування складових механізму внутрішньофірмового трансферу технологій на засадах інтрапренерства на машинобудівних підприємствах визначила напрям дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт НТУ «ХПІ» у межах держбюджетних тем МОН України: «Розробка організаційно-економічного механізму трансферу технологій» (ДР № 0108U001455), де здобувачем проведено дослідження термінологічної бази трансферу технологій; «Формування організаційно-економічного механізму моніторингу інноваційної діяльності» (ДР № 0111U002284), у межах якої здобувачем запропоновано методи вартісної оцінки інновацій; «Розвиток лідерського потенціалу національної гуманітарно-технічної та управлінської еліти в інформаційному суспільстві» (ДР № 0115U000520), при виконанні якої здобувачем розроблено ієрархічну систему показників оцінки ефективності трансферу технологій машинобудівного підприємства.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є узагальнення теоретичних засад та розробка методичних рекомендацій і науково-практичних пропозицій щодо формування систем забезпечення ефективного

внутрішньофірмового трансферу технологій на машинобудівних підприємствах.

Для реалізації мети були поставлені та вирішені наступні завдання:

- запропонувати використання інтрапренерства в якості організаційно-економічних основ трансферу власних технологічних розробок;
- визначити складові понятійно-категоріального апарату реалізації процесів внутрішньофірмового трансферу технологій на засадах інтрапренерства, поглибити й упорядкувати його ключові дефініції;
- удосконалити складові механізму розвитку системи внутрішньофірмового трансферу технологій на основі сценарного підходу;
- розробити методичні рекомендації щодо визначення кумулятивного ефекту внутрішньофірмового трансферу технологій на засадах інтрапренерства;
- сформувані методичні положення з визначення вектору розвитку системи внутрішньофірмового трансферу технологій;
- розробити інтегральний стандартно-індексний підхід до визначення вартості технологічних продуктів промислового призначення.

Об'єкт дослідження – процеси внутрішньофірмового трансферу технологій на машинобудівних підприємствах.

Предмет дослідження – теоретичні і методичні засади організаційно-економічного забезпечення внутрішньофірмового трансферу технологій на машинобудівних підприємствах.

Методи дослідження. Методичним і теоретичним підґрунтям дослідження стали фундаментальні положення економічної теорії, наукові праці та методичні розробки провідних вчених з проблем трансферу технологій. При виконанні дисертаційного дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи: організаційного проектування, системного та процесного підходів – для впровадження інтрапренерства в якості основної складової механізму внутрішньофірмового трансферу технологій; узагальнення, аналізу та синтезу – для дослідження й удосконалення понятійно-категоріального апарату трансферу технологій; порівняльного багатовимірного аналізу – при обґрунтуванні складових механізму розвитку системи трансферу технологій на основі сценарного підходу; статистичні та графічні, експертних оцінок – при розробці рекомендацій з визначення кумулятивного ефекту внутрішньофірмового трансферу технологій; групування та класифікації – при розробці методичних положень щодо ідентифікації вектору розвитку системи внутрішньофірмового трансферу технологій; індукції та дедукції, аналітичних і системних узагальнень - при розробці інтегрального стандартно-індексного підходу до визначення вартості технологій; абстрактно-логічного – для теоретичних узагальнень результатів дослідження.

Інформаційною базою дослідження стали праці провідних учених з проблем внутрішньофірмового трансферу технологій, нормативні документи, офіційні матеріали Державної служби статистики України, дані статистичної звітності машинобудівних підприємств Полтавського промислового регіону.

Наукова новизна одержаних результатів:

удосконалено:

- впровадження внутрішньофірмового трансферу технологій на засадах

інтрапренерства, що передбачає розвиток на підприємстві технологічного підприємництва для ефективного використання власних інтелектуально-інноваційних розробок;

– сутність поняття «внутрішньофірмовий трансфер технологій», яке, на відміну від існуючих, розглядається як комерційна або некомерційна передача власних науково-технологічних розробок для споживання у виробничих підрозділах (структурних, інтрапренерських) підприємства, що підвищує обґрунтованість прийняття управлінських рішень;

– складові механізми розвитку системи внутрішньофірмового трансферу технологій на основі сценарного підходу, в рамках якого запропоновано виокремлювати базові сценарії розвитку системи трансферу технологій, що сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства;

дістало подальшого розвитку:

– методичні положення щодо оцінювання ефективності системи внутрішньофірмового трансферу технологій на підприємстві, відмінною рисою яких є формування блочної системи показників на основі використання експертно-аналітичних методів їх ранжування, оцінювання з подальшою їх трансформацією в кумулятивний показник ефективності, що дає змогу обґрунтувати доцільність реалізації процесу трансферу технологій;

– методичний підхід щодо вибору вектору розвитку системи внутрішньофірмового трансферу технологій, який, на відміну від наявних, базується на використанні матриці «внутрішні можливості – сприятливість зовнішнього середовища», що сприяє аргументованому визначенню її стану (активний розвиток, помірний розвиток, антикризовий розвиток та «кріогенний період») та вибору відповідних напрямів розвитку інноваційної діяльності підприємства;

– методичні рекомендації щодо визначення вартості технологічних продуктів промислового призначення, які, на відміну від існуючих, передбачають використання інтегрального стандартно-індексного підходу та враховують стандартну (базова вартість технологічного продукту) та індексну (додаткові ринкові, економічні та технічні переваги) складові, що дає змогу зважено оцінити ефективність внутрішньофірмового трансферу технологій.

Практичне значення дисертаційного дослідження для машинобудівних підприємств полягає у використанні отриманих результатів для визначення складових механізму внутрішньофірмового трансферу технологій, впровадженні організаційної моделі трансферу технологій на основі процесного та функціонального підходів; а також застосуванні методичних рекомендацій до вартісної оцінки технологічних продуктів та формування системи показників оцінки ефективності внутрішньофірмового трансферу технологій на підприємстві. Розроблені положення дисертації рекомендовані до практичного впровадження Державною службою інтелектуальної власності України (м. Київ, довідка № 1-13/7012 від 04.09.2015 р.), у ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» (м. Кременчук, довідка від 11.03.2015 р.), науково-виробничій компанії «Трансфер нових технологій» (м. Харків, довідка № 25 від 17.07.2013 р.), ПАТ «Кременчуцький завод дорожніх машин» (м. Кременчук, довідка від

03.12.2014 р.), ДП ХМЗ «ФЕД» (м. Харків, довідка № 167/12 від 16.10.2014 р.), Науково-дослідному центрі індустріальних проблем розвитку НАНУ (м. Харків, довідка № 45 від 18.02.2015 р.). Ряд положень дисертації використовується у навчальному процесі Національного технічного університету «ХПІ» при викладанні дисциплін «Інноваційний менеджмент», «Креативний менеджмент», «Трансфер технологій» та ін. (акт від 20.01.2017 р.).

Особистий внесок здобувача. Положення та результати дисертаційного дослідження одержані здобувачем особисто. Серед них: методичний підхід щодо вибору вектору розвитку системи внутрішньофірмового трансферу технологій і визначення комерційної вартості технологічних продуктів промислового призначення, розвиток теоретичних засад та обґрунтування методичних положень з прийняття управлінських рішень з підвищення ефективності внутрішньофірмового технологічного підприємництва.

Апробація результатів дисертації. Основні положення роботи доповідалися та обговорювалися на Міжнародних науково-практичних конференціях: «Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: європейський вектор – нові виклики та можливості» (м. Львів, 2015 р.); «Balance and Challenges» (м. Мішкольц, Угорщина, 2015 р.); «Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність» (м. Харків, 2015 р.); «Проблеми та перспективи розвитку економіки освіти регіону» (м. Кременчук, 2016 р.); «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики» (м. Одеса, 2016 р.); «Стратегічно-інноваційний розвиток суб'єктів економічної системи в умовах глобалізації» (м. Кременчук, 2016 р.); «Актуальні питання організації та управління діяльністю підприємств у сучасних умовах господарювання» (м. Харків, 2016 р.); «Дослідження та оптимізація економічних процесів» (м. Харків, 2016 р.) та Всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Економіко-правовий розвиток сучасної України» (м. Одеса, 2012 р.); «Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами» (м. Луцьк, 2016 р.); «Економіка природокористування: стан, проблеми, перспективи» (м. Ірпінь, 2017 р.).

Публікації. Основний зміст дисертації відображено в 24 наукових публікаціях, з них 7 статей у наукових фахових виданнях (2 у виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз), 3 – у іноземних фахових періодичних виданнях, 3 – в інших виданнях, 11 – у матеріалах конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, 3 розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел. Повний обсяг роботи складає 286 сторінок тексту, у тому числі обсяг основного тексту роботи – 191 сторінка, який включає: 53 рисунки за текстом, з них 11 рисунків на окремих сторінках; 42 таблиці за текстом, з них 12 таблиць на окремих сторінках (23 с. – рисунки та таблиці, які повністю займають площу сторінки); 5 додатків на 38 сторінках, бібліографічний список джерел з 234 найменувань на 28 сторінках, анотація на 6 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, проаналізовано сучасний стан проблеми, яка розробляється, сформульовано мету, задачі, об'єкт і

предмет дослідження, відображено наукову новизну й практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі «Сучасний стан та перспективи розвитку теорії та методів внутрішньофірмового трансферу технологій» розкрито сутнісні характеристики внутрішньофірмового трансферу технологій як економічної категорії, запропоновано та доведено ефективність використання інтрапренерства в якості організаційно-економічної основи трансферу технологій.

Дослідження економічної сутності основних дефініцій з внутрішньофірмового трансферу технологій дозволило уточнити визначення цього терміну як комерційної або некомерційної передачі власних науково-технологічних розробок для споживання у виробничих підрозділах (структурних, інтрапренерських) підприємства або у його відокремлених (дочірніх) підрозділах, що підвищує обґрунтованість прийняття управлінських рішень (рис. 1).

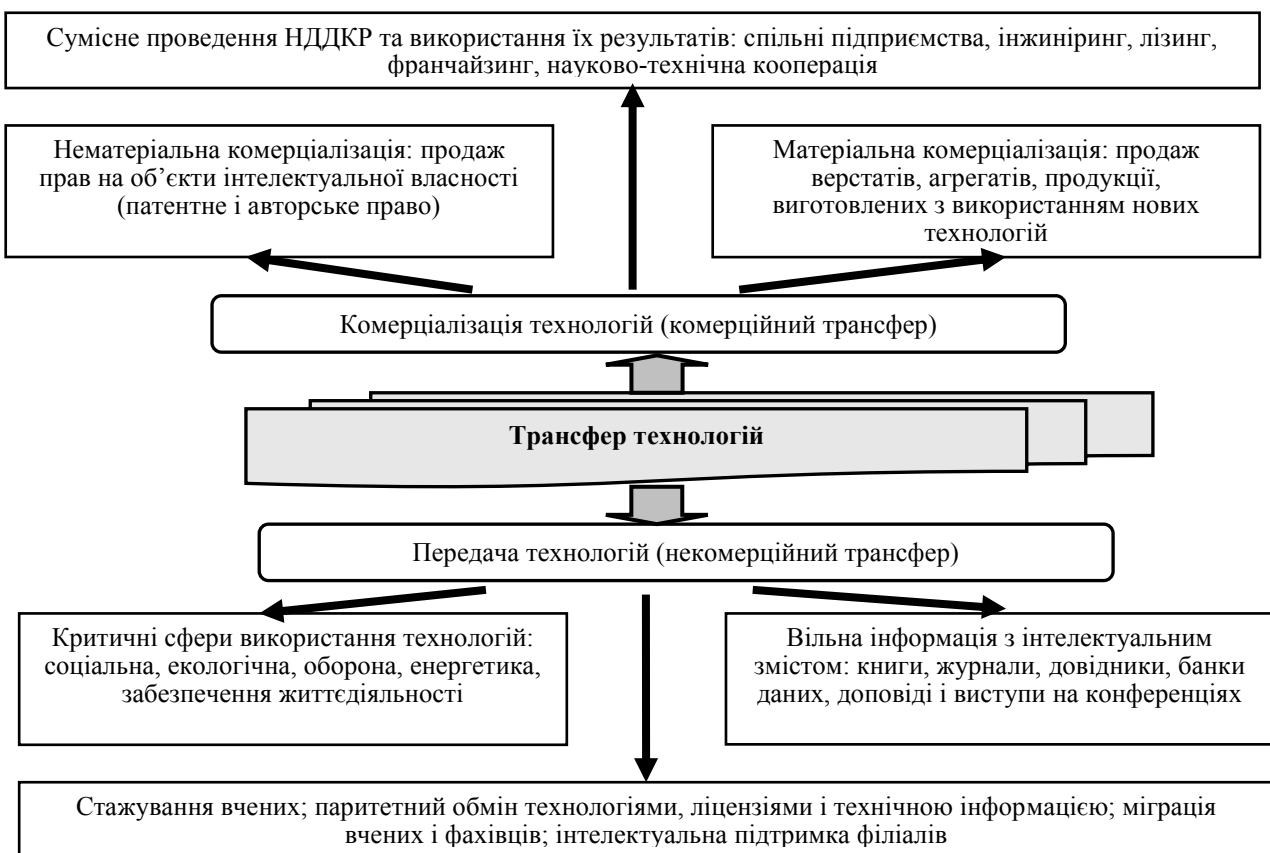

Рисунок 1 – Форми трансферу технологій на комерційній і некомерційній основах

Доведено, що трансфер технологій на машинобудівних підприємствах переважно здійснюється з використанням двох підприємницьких інституцій – антрепренерства (зовнішній трансфер) та інтрапренерства (внутрішньофірмовий трансфер), що стало в основі визначення їх основних організаційно-економічних форм (рис. 2).

Обґрунтовано, що більш ефективним для підприємств машинобудування є внутрішньофірмовий трансфер технологій, який дозволяє вирішити основні задачі підприємства з більш повним використанням його власного виробничо-комерційного потенціалу, а трансфертні процеси інтрапренерства є найбільш

прийнятним методом успішної комерціалізації результатів його інноваційної діяльності.

У роботі було проведено детальний аналіз сучасного стану вітчизняного ринку трансферу технологій, визначено основні позитивні та негативні фактори, які впливають на ефективність його функціонування. Встановлено, що рівень фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні дуже низький (0,3-0,4 % від ВВП), як наслідок наука не здатна здійснювати економічну та пізнавальну функції, обмежуючись лише вирішенням соціокультурних задач. Доведено, що машинобудівні підприємства, за умови налагодження механізму науково-технічної співпраці та наявності достатніх фінансових ресурсів, мають потенційні можливості перейти від впровадження зовнішніх технологій до розробки власних інноваційних продуктів.

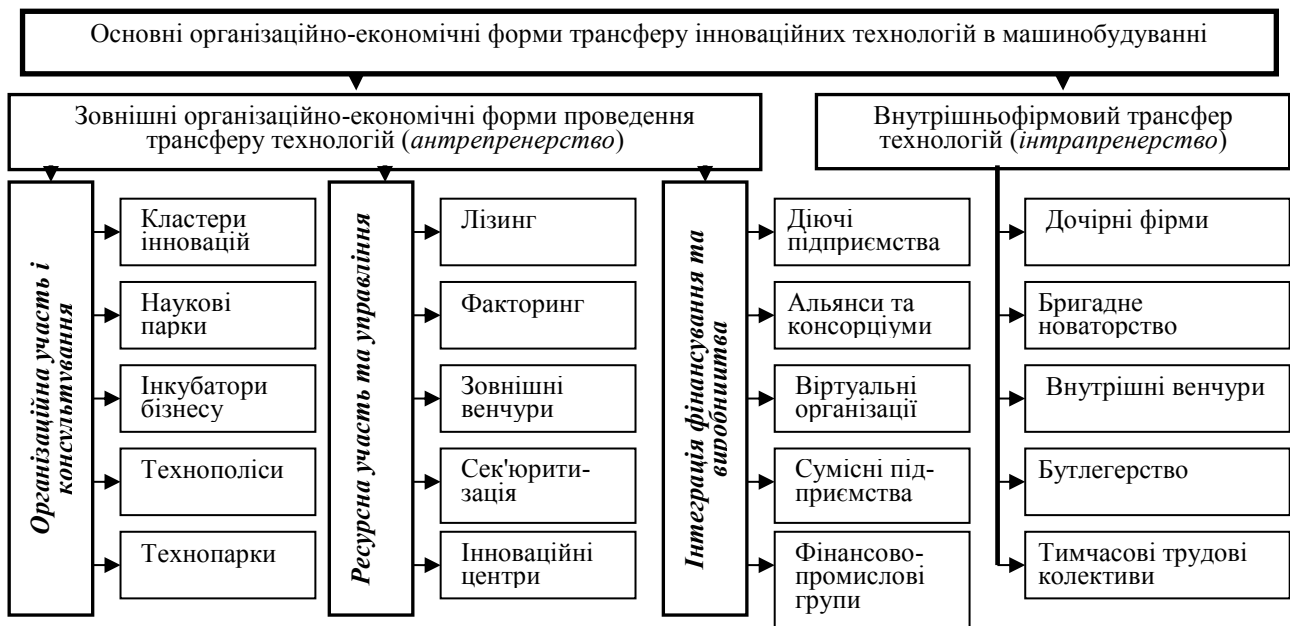

Рисунок 2 – Організаційно-економічні форми трансферу технологій на машинобудівних підприємствах

У другому розділі «**Формування складових механізму внутрішньофірмового трансферу технологій машинобудівних підприємств на засадах інтрапренерства**» обґрунтовано інтрапренерство як економічну категорію внутрішньофірмового трансферу технологій, визначені організаційні та економічні складові механізму внутрішньофірмового трансферу технологій на засадах інтрапренерства.

Обґрунтовано теоретико-методичну сутність інтрапренерства як специфічного виду підприємництва, що дозволяє досягати ефективного використання власних ресурсів підприємства для впровадження прогресивних науково-технічних і технологічних розробок, створених за рахунок використання творчої підприємницької ініціативи співробітників при всебічній підтримці та заохоченні вищим керівництвом підприємства.

Доведено, що механізм внутрішньофірмового трансферу технологій на промислових підприємствах складається з двох взаємопов'язаних складових: організаційної та економічної (рис. 3).

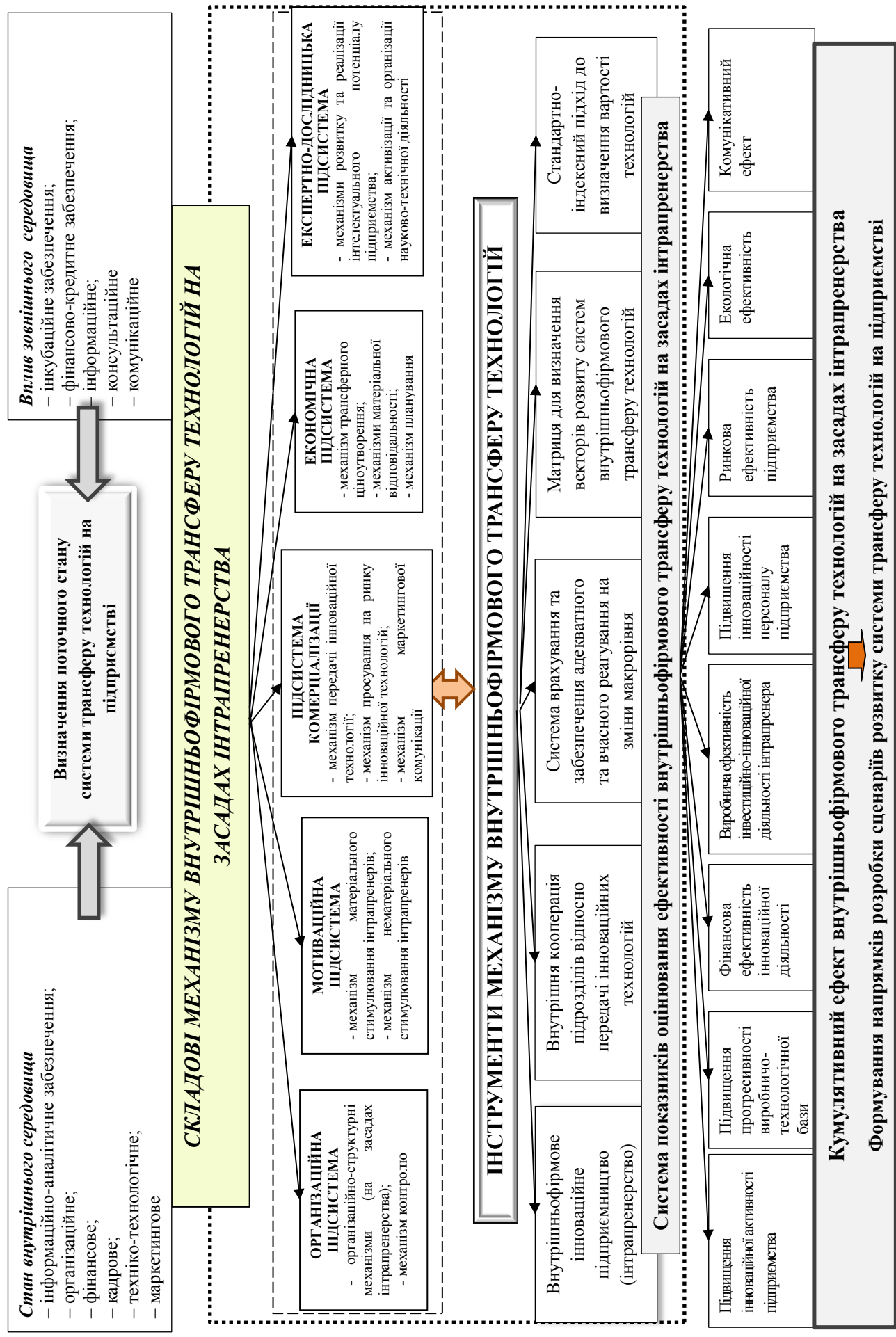

Рисунок 3 – Складові механізми внутрішньофінансового трансферу технологій

Визначено основні елементи організаційної складової механізму внутрішньофірмового трансферу інтелектуальних розробок машинобудівного підприємства на засадах інтрапренерства.

Доведено, що враховуючи складність і багатоаспектність внутрішньофірмового трансферу технологій на засадах інтрапренерства, оцінка його ефективності базується на визначенні низки функціональних ефектів. На основі експертного методу були відібрані індикатори ефективності, об'єднані за функціональним призначенням, що дозволило сформувати систему показників, які були згруповані у відповідні блоки та визначено їх вагові коефіцієнти для проведення оцінки ефективності трансферу технологій (табл. 1).

Таблиця 1 – Визначення інтегральної сили впливу (вагомості) окремих блоків на кумулятивний показник ефективності трансферу технологій

Блок показників ефективності, i	Ранг блоку показників, P_i	Ваговий коефіцієнт, $K_i^{ваз} = (P_i / \Sigma P_i)$
Блок А Підвищення інноваційної активності підприємства, $I_{ак}$	7,50	0,15
Блок Б Підвищення прогресивності виробничо-технологічної бази, $BT_{пр}$	8,00	0,16
Блок В Фінансова ефективність інноваційної діяльності підприємства, $\Phi_{ек}$	7,00	0,14
Блок Г Виробнича ефективність інвестиційно-інноваційної діяльності інтрапренера, $E_{інв-іннов}$	7,50	0,15
Блок Д Підвищення інноваційності персоналу підприємства, $P_{іннов}$	7,00	0,14
Блок Е Ринкова ефективність, $M_{ек}$	5,50	0,11
Блок Ж Екологічна ефективність, $E_{ек}$	4,00	0,08
Блок З Комунікативний ефект, $K_{ек}$	3,50	0,07

Це стало підґрунтям визначення кумулятивного ефекту внутрішньофірмового трансферу технологій на засадах інтрапренерства у вигляді наступної формули

$$E_k = 0,15 \cdot I_{ак} + 0,16 \cdot BT_{пр} + 0,14 \cdot \Phi_{ек} + 0,15 \cdot E_{інв-іннов} + 0,14 \cdot P_{іннов} + 0,11 \cdot M_{ек} + 0,08 \cdot E_{ек} + 0,07 \cdot K_{ек} . \quad (1)$$

Розрахунки кумулятивного ефекту внутрішньофірмового трансферу технологій були проведені на чотирьох підприємствах машинобудування Полтавського промислового регіону. Результати розрахунків на прикладі ПАТ «Кременчуцький вагонобудівний завод» наведено в таблиці 2.

Таблиця 2 – Результати розрахунку кумулятивного ефекту та часткових інтегральних показників трансферу технологій для ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод»

Ефекти трансферу технологій	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Підвищення інноваційної активності підприємства	0,823	0,924	0,808	0,062	0,077	0,106
Підвищення прогресивності виробничо-технологічної бази	0,389	0,740	0,807	0,519	0,237	0,135
Фінансова ефективність інноваційної діяльності підприємства	0,716	0,516	0,474	0,125	0,298	0,491
Виробнича ефективність інвестиційно-інноваційної діяльності інтрапренера	0,339	0,547	0,584	0,587	0,570	0,178
Підвищення інноваційності персоналу підприємства	0,713	0,809	0,600	0,351	0,276	0,000
Ринкова ефективність	0,697	1,000	0,782	0,282	0,268	0,077
Екологічна ефективність	0,708	1,000	0,775	0,288	0,280	0,073
Комунікативний ефект	0,928	0,782	0,569	0,359	0,107	0,052
Кумулятивний ефект трансферу технологій	0,663	0,745	0,679	0,370	0,251	0,166

Для надання лінгвістичної оцінки отриманих значень за розрахунком інтегрального показника використано загальновідому шкалу Харрінгтона, згідно якої найкраще значення дорівнює одиниці.

У розділі 3 «Удосконалення науково-методичного інструментарію внутрішньофірмового трансферу технологій машинобудівних підприємств» розроблено методичний підхід щодо вибору вектору розвитку системи внутрішньофірмового трансферу технологій, який базується на використанні матриці «внутрішні можливості – сприятливість зовнішнього середовища», а також методичні рекомендації щодо визначення вартості технологічних продуктів промислового призначення.

Аналіз факторів впливу зовнішнього середовища на розвиток трансферу технологій на машинобудівному підприємстві довів, що їх можна об'єднати в чотири групи: науково-кадровий потенціал, розвиток інноваційної діяльності, фінансова сприятливість, розвиток національного внутрішнього технологічного ринку. Для визначення сприятливості зовнішнього середовища розвитку внутрішньофірмового трансферу технологій обґрунтовано використання комплексного показника сприятливості (*КПС*), що розраховується за наступною формулою

$$КПС = \sqrt[4]{НКП \cdot РІД \cdot \PhiС \cdot РВОІВ}, \quad (2)$$

де *НКП* – науково-кадровий потенціал; *РІД* – розвиток інноваційної діяльності; *ΦС* – фінансова сприятливість; *РВОІВ* – розвиток внутрішнього технологічного ринку.

У дослідженні було визначено економічні характеристики й інтегральні значення коефіцієнта *КПС* (критичний [0; 0,15], низький [0,15; 0,3], прийнятний [0,3; 0,55], достатній [0,55; 0,7], високий [0,7; 0,8]), дуже високий [0,8; 1,0]. Проведено розрахунки показника *КПС* в динаміці за 6 років (табл. 3).

Таблиця 3 – Результати розрахунків показника *КПС*

Групи показників	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>НКП</i>	0,95	0,78	0,75	0,58	0,06	0,09
<i>РІД</i>	0,23	0,68	0,72	0,51	0,32	0,66
<i>ΦС</i>	0,45	0,37	0,50	0,28	0,50	0,37
<i>РВОІВ</i>	0,52	0,58	0,57	0,82	0,15	0,32
<i>КПС</i>	0,48	0,58	0,62	0,51	0,19	0,29

У роботі було обґрунтовано, що стандартний вартісний підхід не дозволяє в повній мірі оцінити комерційний потенціал інноваційних технологій, тому запропоновано інтегральний стандартно-індексний підхід до визначення їх вартісної оцінки, який включає в себе стандартну (визначається базова вартість технологічного продукту) та індексну (враховує широкий спектр додаткових ринкових, економічних і технічних переваг) складові:

$$B_{ст-інд}^{інтегр} = (B_{Д} + B_{ПіК} + B_{ДЗ} + B_{ОД}) \cdot \sqrt[n]{I_c \cdot I_p \cdot I_{ін} \cdot (1+d)^m}, \quad (3)$$

де *B_Д* – витрати на дослідження; *B_{ПіК}* – витрати на проектування та конструювання технології; *B_{ДЗ}* – витрати на виробництво дослідних зразків; *B_{ОД}* – витрати на оформлення охоронних документів; *I_с* – коригуючий коефіцієнт за критерієм «Інноваційна сила технології»; *I_р* – коригуючий коефіцієнт за критерієм «Ризикованість успішного освоєння технології»; *I_{ін}* – коригуючий коефіцієнт за критерієм «Індивідуальність технології, що передається»; *d* –

прогнозний рівень дохідності; m – коригуючий період використання нової технології; n – кількість часткових коригуючих коефіцієнтів.

На основі аналізу вартості технологій промислових підприємств Полтавської області за інтегральним стандартно-індексним підходом здійснено оцінку комерціалізації технологій та технологічних продуктів промислового призначення машинобудівних підприємств (табл. 4).

Таблиця 4 – Вартісна оцінка комерціалізації власних технологій та інноваційних розробок машинобудівних підприємств

Номер патенту	Власник	Складові вартості технології, грн		
		Стандартна складова	Індексна складова	$B_{ст-інд}^{інтегр}$
UA109202	ПАТ «КВБЗ»	11960	1,1467	13715
UA96461	ПАТ «КВБЗ»	14770	1,1759	17368
UA87059	ПАТ «КВБЗ»	18110	1,1516	20855
UA103719	ПАТ «КВБЗ»	17180	1,1629	19979
UA59827	ПАТ «Кредмаш»	5402	1,2344	6668
UA10525	ПАТ «КрКЗ»	7260	1,2039	8740
UA8796	ПАТ «КрКЗ»	7440	1,2331	9174
UA79605	КрНацУн-т і ПАТ «АвтоКрАЗ»	6420	1,2765	8195
UA108583	КрНацУн-т і ПАТ «АвтоКрАЗ»	11050	1,2184	13463
UA44491	КрНацУн-т і ПАТ «КрАЗ»	6880	1,1986	8246
UA22019	ПАТ «КрКЗ»	5880	1,2373	7275
UA75701	ПАТ «Кредмаш»	6270	1,2629	7918

Проведені розрахунки вартості власних технологій та інноваційних розробок свідчать про досить високий потенціал їх комерціалізації.

У дослідженні доведено, що процес вибору сценарію розвитку системи внутрішньофірмового трансферу технологій господарюючого суб'єкта передбачає реалізацію низки етапів: формування системи показників-індикаторів внутрішніх можливостей розвитку системи трансферу технологій машинобудівного підприємства; визначення найважливіших показників-індикаторів для конкретного підприємства за допомогою побудови лінійних багатофакторних регресійних моделей; ідентифікація загального вектору розвитку системи трансферу технологій машинобудівного підприємства у двовимірній матриці «внутрішні можливості – сприятливість зовнішнього середовища».

Базою для формування сценаріїв слугує система індикаторів внутрішніх можливостей розвитку системи трансферу технологій і стан впливу зовнішнього середовища, які, в подальшому, полягають в основі побудови лінійних багатофакторних регресійних моделей. Це дозволяє позиціонувати підприємства у матриці «внутрішні можливості – сприятливість зовнішнього середовища» та надає змогу визначити вектор розвитку системи трансферу технологій підприємства. Запропоновано в трансфертній діяльності машинобудівних підприємств виділяти можливі стани розвитку системи трансферу технологій: *активний розвиток* – передбачається інтенсивне використання ендогенних факторів в умовах сприятливого зовнішнього середовища; *помірний розвиток* – є найбільш прийнятним в умовах наявності негативного впливу

внутрішніх або зовнішніх чинників інноваційного розвитку підприємства; *антикризовий розвиток* є доречним в умовах сприятливого зовнішнього середовища при низьких внутрішніх можливостях або в умовах агресивності макrorівня при високому рівні трансфертного потенціалу; *«кріогенний» період* – діє в умовах кризового стану господарюючого суб'єкта та наявності високого рівня зовнішніх ризиків. Визначено поточні стани розвитку трансфертних процесів в ПАТ «Кредмаш» і ПАТ «КВБЗ» як «кріогенний» період, а в ПАТ «КрКЗ» і ПАТ «АвтоКрАЗ» як «антикризовий розвиток», що свідчить про досить низький рівень інтелектуально-інноваційної діяльності на досліджуваних підприємствах, що досліджувались.

В роботі було виокремлено чотири базових сценарії трансферу технологій за умов різного позиціонування підприємств в матриці «внутрішні можливості – сприятливість зовнішнього середовища»: «Оптимізація джерел фінансування», «Розвиток інтелектуально-кадрової складової системи трансферу технологій», «Розвиток виробничо-технологічної складової системи трансферу технологій», «Розвиток ринкової складової системи трансферу технологій» (рис. 4).

Обґрунтовано, що основним імпульсом розвитку трансферу технологій на досліджуваних машинобудівних підприємствах є вирішення проблем фінансування та пошук нових ринків збуту. Позиціонування підприємства з матриці дозволило визначити найбільш придатні сценарії трансферу технологій на машинобудівних підприємствах Кременчуцького промислового регіону: для ПАТ «Кредмаш» – оптимізація джерел фінансування (у рамках стану розвитку «Кріогенний період»), для ПАТ «КВБЗ» – розвиток ринкової складової (у рамках стану розвитку «Кріогенний період»), для ПАТ «КрКЗ» – оптимізація джерел фінансування (у рамках стану розвитку «Антикризова програма»), для ПАТ «АвтоКрАЗ» – оптимізація джерел фінансування (у рамках стану розвитку «Антикризова програма»).

Запропоновано розглядати три варіанти реалізації оптимізаційної моделі:

– песимістичний – ураховує ймовірність суттєвого погіршення зовнішніх умов функціонування підприємства, передбачає наявність бар'єрів для успішної та повномірної реалізації оптимізаційної моделі та розвитку системи трансферу технологій. Згідно цього варіанта розгортання подій доречними будуть дії по утриманню наявного рівня показників-каталізаторів;

– реалістичний – цей варіант реалізації оптимізаційних заходів, ураховуючи ретроспективні значення основних індикаторів ринкової кон'юнктури, передбачає найімовірніший рівень ендогенних ризиків і можливостей. Згідно цього варіанта реалізації розробленої моделі обирається достатньо помірний цільовий рівень зростання результуючого показника;

– оптимістичний варіант ураховує можливість суттєво покращання впливу зовнішніх чинників на діяльність господарюючого суб'єкта взагалі та можливості його інноваційного розвитку зокрема. Цей варіант, відповідно, передбачає суттєву активізацію процесу реалізації розробленої оптимізаційної моделі та прискорення досягнення запланованого рівня ефективності системи трансферу технологій.

Побудовано оптимізаційні моделі систем трансферу технологій досліджуваних підприємств за визначеними варіантами їх реалізації (табл. 5 – 8).

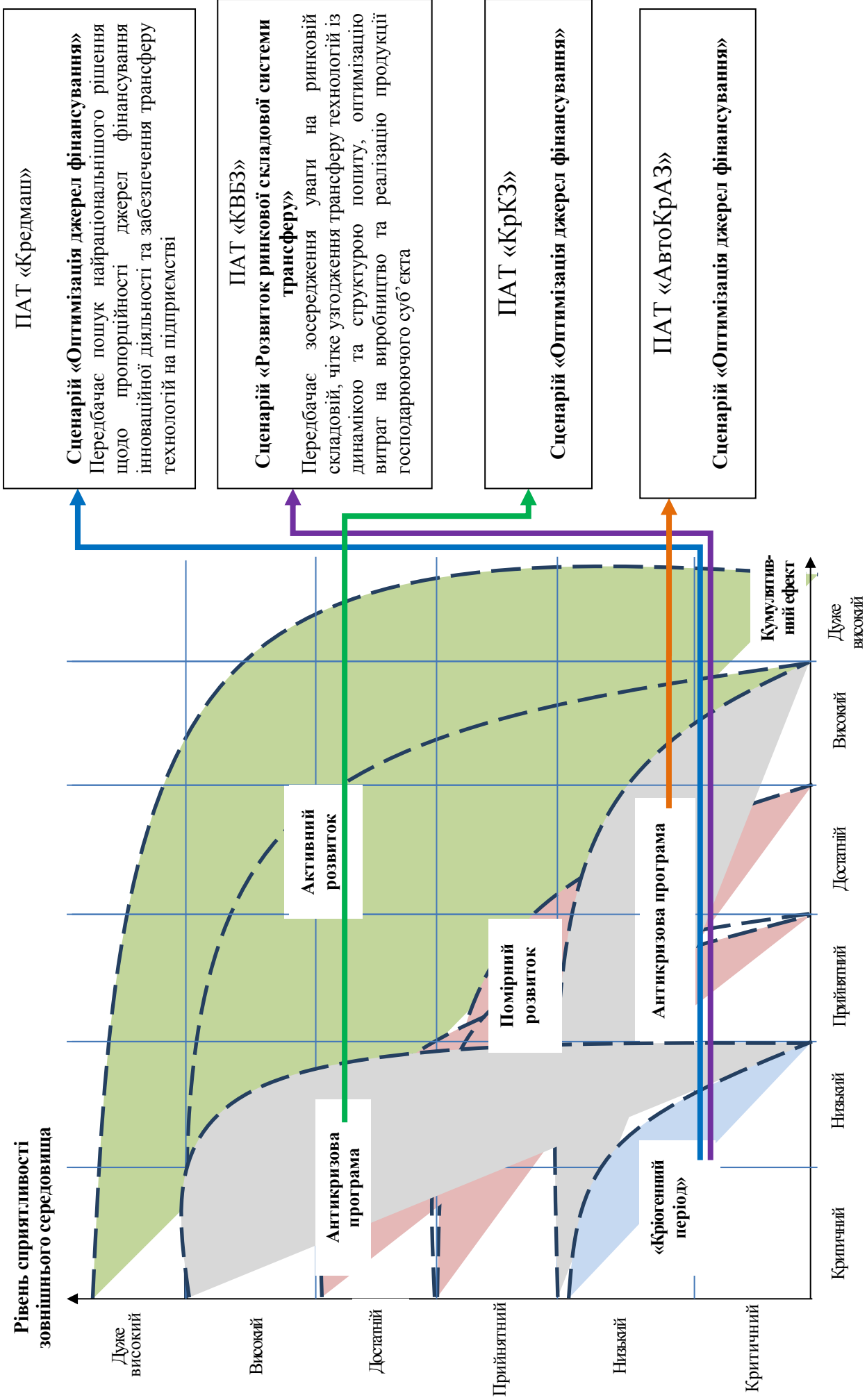

Рисунок 4 – Основні сценарії розвитку системи трансферу технологій машинобудівних підприємств

Таблиця 5 – Сценарій «Оптимізація джерел фінансування» для ПАТ «Кредмаш» у рамках вектору розвитку «Кріогенний» період

Показники	Сила фактору за результатами кореляційно-регресійного моделювання	Початкове значення	Песимістичний	Імпульс зміни, Δ	Реалістичний	Імпульс зміни, Δ	Оптимістичний	Імпульс зміни, Δ
X ₀	-0,356							
X ₂ (коефіцієнт автономії)	-1,285	0,891	0,891	0	0,890	-0,001	0,809	-0,083
X ₃ (коефіцієнт покриття)	0,203	6,800	6,800	0	6,179	-0,621	2,120	-4,680
X ₅ (коефіцієнт оборотності запасів)	0,04	4,380	4,380	0	4,380	0,000	4,382	0,002
X ₇ (коефіцієнт фінансової стійкості)	-0,114	8,210	8,210	0	8,210	0,000	7,005	-1,205
X ₉ (коефіцієнт стійкості економічного зростання)	0,977	-0,078	-0,078	0	0,001	0,079	0,047	0,125
X ₁₀ (коефіцієнт придатності основних фондів)	3,154	0,420	0,420	0	0,436	0,016	0,610	0,190
У (кумулятивний ефект трансферу технологій)		0,354	0,354	0	0,371	0,017	0,382	0,028

Таблиця 6 – Сценарій «Розвиток ринкової складової» для ПАТ «КВБЗ» у рамках вектору розвитку «Кріогенний» період

Показники	Сила фактору за результатами кореляційно-регресійного моделювання	Початкове значення	Песимістичний	Імпульс зміни, Δ	Реалістичний	Імпульс зміни, Δ	Оптимістичний	Імпульс зміни, Δ
Вільний член – X ₀	0,01745							
X ₁ (коефіцієнт оновлення основних засобів)	0,72236	0,058	0,058	0	0,061	0,003	0,065	0,007
X ₈ (коефіцієнт фінансової стійкості)	0,09598	2,15	2,15	0	1,113	-1,037	1,268	-0,882
X ₁₁ (рентабельність продукції)	2,36479	0,002	0,002	0	0,0024	0,000	0,0025	0,001
У (кумулятивний ефект трансферу технологій)		0,166	0,166	0	0,174	0,008	0,192	0,026

Таблиця 7 – Сценарій «Оптимізація джерел фінансування» для ПАТ «КрКЗ» у рамках вектору розвитку «Антикризова програма»

Показники	Сила фактору за результатами кореляційно-регресійного моделювання	Початкове значення	Песимістичний	Імпульс зміни, Δ	Реалістичний	Імпульс зміни, Δ	Оптимістичний	Імпульс зміни, Δ
Вільний член – X_0	-0,31918							
X_3 (коефіцієнт покриття)	0,16333	1,47	1,47	0	1,471	0,001	1,471	0,001
X_7 (коефіцієнт фінансової стійкості)	-0,05856	1,38	1,38	0	1,380	0,000	1,380	0,000
X_{11} (рентабельність продукції)	2,36838	0,256	0,256	0	0,269	0,013	0,274	0,018
У (кумулятивний ефект трансферу технологій)		0,454	0,454	0	0,478	0,024	0,489	0,035

Таблиця 8 – Сценарій «Оптимізація джерел фінансування» для ПАТ «АвтоКрАЗ» у рамках вектору розвитку «Антикризова програма»

Показники	Сила фактору за результатами кореляційно-регресійного моделювання	Початкове значення	Песимістичний	Імпульс зміни, Δ	Реалістичний	Імпульс зміни, Δ	Оптимістичний	Імпульс зміни, Δ
Вільний член – X_0	0,3977							
X_2 (коефіцієнт автономії)	-3,50107	0,05	0,05	0	0,17	0,12	0,22	0,171
X_3 (коефіцієнт покриття)	0,75366	1,13	1,13	0	1,00	-0,13	1,25	0,123
X_9 (коефіцієнт стійкості економічного зростання)	0,4734	-1,061	-1,061	0	0,000	1,06	0,005	1,066
X_{12} (коефіцієнт наукоємності виробництва)	0,05949	-0,289	-0,289	0	0,000	0,29	0,005	0,294
У (кумулятивний ефект трансферу технологій)		0,542	-0,289	0	0,571	0,03	0,584	0,042

У додатках наведено акти впровадження результатів дослідження у діяльність Державної служби інтелектуальної власності України, ПАТ «Крюковський вагобудівний завод», науково-виробничої компанії «Трансфер нових технологій», ПАТ «Кременчуцький завод дорожніх машин», ДП ХМЗ «ФЕД», Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАНУ, навчальний процес кафедри організації виробництва та управління персоналом.

ВИСНОВКИ

У роботі представлено вирішення науково-виробничої задачі по розробці основ формування складових механізму внутрішньофірмового трансферу технологій на засадах інтрапренерства. Основні висновки та результати, які одержано в ході дослідження, полягають у такому:

1. Сформовано організаційні та економічні положення складових механізму внутрішньофірмового трансферу власних технологічних розробок машинобудівного підприємства на засадах інтрапренерства, які зведено до ряду взаємопов'язаних етапів: визначення учасників інтрапренерських процесів; визначення цілей інтрапренерського процесу (загальних, основних та часткових); конкретизація напрямків, сфер та об'єктів діяльності; створення дієвої організаційної системи стимулювання.

2. Удосконалено понятійний апарат в сфері трансферу технологій. Відповідно до об'єкту дослідження тлумачення терміну «внутрішньофірмовий трансфер технологій» визначено як комерційну або некомерційну передачу власних науково-технологічних розробок для споживання у виробничих підрозділах (структурних, інтрапренерських) підприємства з метою покращення техніко-економічних показників роботи та посилення конкурентних позицій підприємства та (або) його продукції для підвищення обґрунтованості прийняття управлінських рішень.

3. Запропоновано визначення чотирьох сценаріїв розвитку системи трансферу технологій машинобудівного підприємства та варіанти реалізації оптимізаційної моделі, для кожного з яких розроблено складові механізму практичної реалізації на підприємстві.

4. Розроблено методичні рекомендації оцінювання ефективності складових механізму дії внутрішньофірмового трансферу інтелектуальних розробок машинобудівного підприємства на засадах інтрапренерства, які включають в себе: систему ефектів внутрішньофірмового трансферу технологій, систему техніко-економічних показників роботи підприємства, кумулятивний показник економічного ефекту як інтегральної характеристики внутрішньофірмового трансферу технологій. Сформовано блочну систему показників для оцінювання ефективності системи внутрішньофірмового трансферу технологій на підприємстві та розроблено методичні положення щодо їх ранжування та оцінювання на основі використання експертно-аналітичних методів.

5. Запропоновано методичний підхід щодо ідентифікації вектору розвитку системи внутрішньо фірмового трансферу технологій господарюючого суб'єкта на основі порівняння внутрішніх можливостей розвитку та рівня сприятливості зовнішнього середовища.

6. Розроблено інтегральний стандартно-індексний підхід до визначення вартості технологій промислового призначення, який включає в себе стандартну

(визначається базова вартість технологічного продукту) та індексну (враховує широкий спектр додаткових ринкових, економічних та технічних переваг технології) складові. Сформовано методичні положення щодо визначення індикаторів індексної складової вартісної оцінки технологічних продуктів: інноваційна сила технології, ризик успішного освоєння технології, індивідуальність технології та рівень і період доходності технології.

7. Результати дисертаційної роботи рекомендовані до використання у Державній службі інтелектуальної власності України, а також впроваджені в практику роботи НДІ інтелектуальної власності НАПрУ, НДЦ індустріальних проблем розвитку НАНУ, ДП ХМЗ «ФЕД», ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод», науково-виробничій компанії «Трансфер нових технологій», ТОВ «Турбомаш», ПАТ «Кременчуцький завод дорожніх машин» та в навчальному процесі НТУ «ХП».

СПИСОК ОСНОВНИХ ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Маслак М. В. Проблеми та основні тенденції розвитку трансферу технологій в Україні / П. Г. Перерва, М. В. Маслак // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки : у двох частинах. – Черкаси : ЧДТУ, 2012. – Вип. 31. – Частина II. – Том 1. – С. 131–136. *Здобувачем виявлено проблеми трансферу технологій в машинобудуванні.*

2. Маслак М. В. Управління інноваційним потенціалом підприємства в умовах циклічності / О. І. Маслак, О. О. Безручко, М. В. Маслак // Збірник наукових праць Донецького національного університету. Економіка і організація управління. – Вінниця : ДонНУ, 2014. – Вип. 1–2. – С. 166–172. *Здобувачем запропоновано сценарний підхід до управління інноваційним потенціалом.*

3. Маслак М. В. Венчурна діяльність промислового підприємства та внутрішньофірмова комерціалізація технологій на засадах інтрапренерства / П. Г. Перерва, М. В. Маслак // Вісник НТУ «ХП». – Харків : НТУ «ХП», 2016. – № 27 (1199). – С. 90–96. *Здобувачем обґрунтовано роль інтрапренерства у внутрішньофірмового трансфері технологій.*

4. Маслак М. В. Фактори розвитку трансферу технологій машинобудівного підприємства / О. І. Маслак, М. В. Маслак, О. О. Безручко // Актуальні проблеми економіки. – Київ : ВНЗ «Національна академія управління», 2016. – № 5. – С. 171–181. *Здобувачем сформовано фактори розвитку внутрішньофірмового трансферу технологій.*

5. Maslak M. The effectiveness of the system of intra-firm technologies transfer of industrial enterprise / O. Maslak, Daniel Kutor, M. Maslak // Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. – Кременчук : КрНУ, 2016. – Вип. 3/2016/(98). – Частина 2. – С. 7–12. *Здобувачем розроблено положення внутрішньофірмового трансферу технологій.*

6. Маслак М. В. Розвиток системи внутрішньофірмового трансферу технологій машинобудівного підприємства на основі сценарного підходу / М. В. Маслак // Вісник НТУ «ХП». – Харків : НТУ «ХП», 2016. – № 47. – С. 37–41.

7. Маслак М. В. Визначення вектору розвитку системи внутрішньо фірмового трансферу технологій машинобудівного підприємства / М. В. Маслак // Вісник НТУ «ХП». – Харків : НТУ «ХП», 2016. – № 48. – С. 36–40.

8. Маслак М. В. Механізм управління економічною безпекою

машиностроительного предприятия в контексте развития трансфера технологий [Электронный ресурс] / Н. Е. Гришко, М. В. Маслак // Современные проблемы науки и образования. – Москва : «Издательский Дом «Академия Естествознания», 2013. – № 2. – Режим доступа : <http://www.science-education.ru/108-9063>. *Здобувачем сформовано систему ризиків трансферу технологій на машинобудівному підприємстві.*

9. Maslak M. Problems of development of Technology transfer in Ukraine / Olga Maslak, Maria Maslak, Olga Bezruchko // Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky / Ed. Dr. h.c. M. Varchola. – Kosice (Slovakia), 2015. – Volume 3. – № 4/2015. – P. 96–98. *Здобувачем виявлено проблеми трансферу технологій*

10. Maslak M. Intellectual capital as a factor of economic development of Ukraine / O. Maslak, N. Grishko N., O. Hlazunova, M. Maslak // Journal of Turiba University «Acta Prosperitatis». – Turiba (Latvia), 2016. – № 7. – P. 104–118. *Здобувачем проведено аналіз рівня розвитку трансферу технологій в Україні.*

11. Маслак М. В. Современное состояние и перспективы развития теоретико-методологических основ трансфера технологий / М. В. Маслак // Трансфер технологий : кол. монография ; под ред. П. Г. Перервы, Д. Коциски. – Харьков : «Апостроф», 2012. – С. 24–52.

12. Маслак М. В. Розробка організаційних положень об'єктів трансферу інтелектуальних технологій / А. В. Косенко, М. В. Маслак, П. Г. Перерва // Управління інноваційною діяльністю підприємств та організацій морегосподарського комплексу : кол. монографія. – Миколаїв : видавець Торубара О. С., 2013. – С. 203–246. *Здобувачем розроблено організаційні засади внутрішньофірмового трансферу.*

13. Маслак М. В. Трансфертний потенціал промислового підприємства / О. І. Маслак, О. О. Безручко, М. В. Маслак // Логістично-адаптивне та правове управління соціально-економічними процесами : кол. монографія ; за заг. ред. В. П. Волкова, Л. А. Горошкової. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2015. – С. 281–289. *Здобувачем обґрунтовано складові трансфертного потенціалу підприємства.*

14. Маслак М. В. Особливості трансферу технологій в Україні / М. В. Маслак // Матеріали II Всеукр. наук. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених «Економіко-правовий розвиток сучасної України», (м. Одеса, 23–24 листопада 2012 року). – Одеса : Фенікс, 2012. – С. 104–106.

15. Маслак М. В. Формування системи чинників, які стримують та стимулюють розвиток трансферу технологій на машинобудівних підприємствах [Електронний ресурс] / П. Г. Перерва, М. В. Маслак // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: європейський вектор – нові виклики та можливості», (м. Львів, 14–16 травня 2015 року). – Львів : Видавництво «Львівська політехніка», 2015. – С. 545–547. *Здобувачем сформовано та проаналізовано систему зовнішніх чинників розвитку трансферу технологій.*

16. Maslak M. Creating innovative clusters as a prerequisite of development of technology transfer in Ukraine [Електронний ресурс] / Olga Maslak, Maria Maslak, Olga Bezruchko // Materials of the IX International scientific conference «Balance and Challenges» (с. Miskolc, 15–16 Oktyber 2015). – Miskolc : University of Miskolc, 2015. – С. 96–102. – Режим доступа : <https://ru.scribd.com/doc/288587884/Proceedings-of-Balance-and-Challenges-9TH-INTERNATIONAL-SCIENTIFIC-CONFERENCE-University-of-Miskolc-Hungary-2015>. *Здобувачем проаналізовано проблеми розвитку трансферу технологій в Україні.*

17. Маслак М. В. Інтрапренерство в системі інтелектуально-інноваційної

діяльності машинобудівного підприємства / Марк Бартолі, О. П. Косенко, М. В. Маслак // Матеріали VII Міжнародної науково-практичної Internet-конференції студентів та молодих вчених «Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність. Форвард-2016» (м. Харків, 27 грудня 2015 року). – Харків : НТУ «ХП», 2016. – С. 176–178. *Здобувачем узагальнено теоретичні підходи до визначення поняття «інтрапренерство».*

18. Маслак М. В. Ефективність системи трансферу технологій промислового підприємства / Veresne Dr. Somosi Mariann, О. О. Безручко, М. В. Маслак // Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку економіки освіти регіону», (м. Кременчук, 21 квітня 2016 року). – Кременчук : ПП Щербатих, 2016. – С. 105–106. *Здобувачем сформовано систему ефектів внутрішньофірмового трансферу технологій.*

19. Маслак М. В. Зовнішні фактори розвитку системи трансферу технологій машинобудівного підприємства / О. І. Маслак, О. О. Глазунова, М. В. Маслак // Матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. «Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики», (м. Одеса, 15–16 вересня 2016 року). – Одеса : Атлант, 2016. – С. 90–92. *Здобувачем проаналізовано основні проблеми розвитку трансферу технологій.*

20. Маслак М. В. Інтрапренерство: сутність та сфери застосування / О. П. Косенко, М. В. Маслак // Матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Стратегічно-інноваційний розвиток суб'єктів економічної системи в умовах глобалізації» (м. Кременчук, 16–18 листопада 2016 року). – Кременчук : КрНУ, 2016. – С. 166–168. – Режим доступу : http://econ.kdu.edu.ua/sites/default/files/files/tezi_int_conf.pdf. *Здобувачем визначено роль інтрапренерства у розвитку трансферу технологій.*

21. Маслак М. В. Інтрапренерство як фактор трансферу технологій [Електронний ресурс] / О. П. Косенко, М. В. Маслак // Матеріали VI Всеукраїнської наук.-практ. конф. «Актуальні питання організації та управління діяльністю підприємств у сучасних умовах господарювання», (м. Харків, 17 листопада 2016 року). – Харків : НАНГУ, 2016 – С. 123–126. *Здобувачем сформовано засади розвитку інтрапренерства на промислових підприємствах.*

22. Маслак М. В. Інтрапренерство в інноваційно-інтелектуальній діяльності машинобудівного підприємства / К. Шімф, О. П. Косенко, М. В. Маслак // Матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. «Дослідження та оптимізація економічних процесів», (м. Харків, 6–8 грудня 2016 року). – Харків : НТУ «ХП», 2016. – С. 92–94. *Здобувачем описано основні передумови та наслідки використання інтрапренерства на промислових підприємствах.*

23. Маслак М. В. Інтрапренерство – основа внутрішньофірмового трансферу технологій [Електронний ресурс] / О. П. Косенко, М. В. Маслак // Матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. «Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами», (м. Луцьк, 8 грудня 2016 року). – Частина 3. – Луцьк : РВВ Луцького НТУ, 2016. – С. 229–232. – Режим доступу : <https://drive.google.com/file/d/0B3KD4ZptHgVFOXZhRE03LVpZSW8/view>. *Здобувачем описано механізм технологічного трансферу з використанням принципів інтрапренерства.*

24. Маслак М. В. Розвиток системи трансферу технологій на засадах інтрапренерства / М. В. Маслак // Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Економіка природокористування: стан, проблеми, перспективи», (м. Ірпінь, 13–20 березня 2017 року). – Ірпінь : УДФСУ, 2017. – С. 116–121.

АНОТАЦІЇ

Маслак М. В. Формування складових механізму внутрішньофірмового трансферу технологій на засадах інтрапренерства. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут». – Харків, 2017.

У дисертації сформовано організаційні та економічні положення складових механізму внутрішньофірмового трансферу власних технологічних розробок машинобудівного підприємства на засадах інтрапренерства. Економічна складова цього механізму включає в себе блок техніко-економічних показників роботи підприємства та систему ефектів, здатних в своїй сукупності об'єктивно оцінювати дію процесу трансферу технологій.

Розроблено інтегральний стандартно-індексний підхід до визначення вартості технологій промислового призначення, який включає в себе стандартну (визначається базова вартість технологічного продукту) і індексну (враховує широкий спектр додаткових ринкових, економічних та технічних переваг технології) складові. Запропоновано методичні положення ідентифікації вектору розвитку системи внутрішньофірмового трансферу технологій господарюючого суб'єкта за допомогою порівняння внутрішніх можливостей розвитку підприємства та рівня сприятливості зовнішнього середовища. Обґрунтовано варіанти розвитку системи трансферу технологій машинобудівного підприємства на основі сценарного підходу

Ключові слова: економіка підприємства, трансфер технологій, внутрішньофірмовий трансфер, інтрапренерство, механізм, ефективність, управління інноваціями, комерціалізація, вартість технологій.

Маслак М. В. Формирование составляющих механизма внутрифирменного трансфера технологий на принципах интрапренерства. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (за видами экономической деятельности). – Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт». – Харьков, 2017.

В диссертации уточнена научно-методическая сущность терминов «внутрифирменный трансфер» и «интрапренерство», усовершенствована классификация разновидностей внутрифирменного трансфера технологий на машиностроительных предприятиях в рамках стратегии инновационного роста.

Сформированы организационные и экономические положения составляющих механизма внутрифирменного трансфера собственных технологических разработок машиностроительного предприятия на принципах интрапренерства. Экономическая составляющая включает в себя блок технико-экономических показателей работы предприятия и систему эффектов, способных в своей совокупности объективно оценивать действие процесса трансфера технологий. Организационная составляющая механизма включает в себя: формирование участников интрапренерских процессов; определение целей интрапренерского процесса (общих, основных и частных), конкретизация направлений, сфер и объектов деятельности; создание действенной организационной системы стимулирования трансфертных процессов.

Разработан интегральный стандартно-индексный подход к определению стоимости технологий промышленного назначения, который включает в себя

стандартную (определяется базовая стоимость технологического продукта) и индексную (учитывает широкий спектр дополнительных рыночных, экономических и технических преимуществ технологии) составляющие. Сформированы методические положения по определению индикаторов индексной составляющей стоимостной оценки технологических продуктов: инновационная сила технологии, риск успешного освоения технологии, индивидуальность технологии и уровень и период доходности технологии.

Предложены методические положения идентификации вектора развития системы внутрифирменного трансфера технологий предприятия, в основу которых положено сравнение внутренних возможностей его развития и уровня благоприятности внешней среды. Идентификация вектора развития осуществляется по четырем возможным направлениям: активное развитие, умеренное развитие, антикризисное развитие и «криогенный период». Для каждого из направлений разработаны рекомендации по активизации трансфертных процессов.

Обоснованы варианты развития системы трансфера технологий машиностроительного предприятия на основе сценарного подхода. Предложено формировать четыре базовых сценария развития системы трансфера технологий машиностроительного предприятия на основе наиболее весомых факторов, определенных путем построения корреляционно-регрессионных моделей. Разработаны варианты реализации оптимизационной модели: пессимистичный, реалистичный и оптимистичный.

Ключевые слова: экономика предприятия, трансфер технологий, внутрифирменный трансфер, интрапренерство, механизм, эффективность, управление инновациями, коммерциализация, стоимость технологий.

Maslak M.V. The formation mechanism of intra-firm technology transfer based on the principles of entrepreneurship. - Manuscript.

Dissertation on competition of a scientific degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.04 – economy and management of enterprises (economic activities). – National technical University «Kharkiv Polytechnic Institute». – Kharkov, 2017.

In the thesis formed a conceptual organizational and economic situation of the mechanism of intra-company transfers proprietary technologies of machine-building enterprise on the principles of entrepreneurship. The economic component of this mechanism consists of technical and economic performance of enterprises and the system of effects together to objectively evaluate the effect of the technology transfer process.

Developed integrated standard-an index approach to determining the value of technologies for industrial use, which includes the standard (as determined by the basic cost of technological product) and the index (takes into account a wide range of market, economic and technical advantages of the technology) components. The proposed methods identify the vector of development of system of intrafirm technology transfer of an economic entity by comparing the internal capabilities of its development and the level of favorability of the external environment. Justified options for the development of technology transfer system machine-building enterprises on the basis of a scenario approach.

Keywords: economy of enterprise, technology transfer, intra-firm transfer, entrepreneursto, mechanism, efficacy, commercialization, management of innovations, the cost of the technology.

МАСЛАК МАРІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

**ФОРМУВАННЯ СКЛАДОВИХ МЕХАНІЗМУ ВНУТРІШНЬОФІРМОВОГО
ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАСАДАХ ІНТРАПРЕНЕРСТВА**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Відповідальний за випуск к.е.н., проф. Матросов О.Д.

Підписано до друку 30.05.17. Формат 60x90/16. Папір друкарський.
Гарнітура Times New Roman Суг. Друк цифровий.
Ум. друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Замовлення № 16893

Надруковано
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, вул. Першотравнева, 20 (05366) 3-61-09